

Пра сучаснасць – музейнай мовай

Сяргей БЯСПАНСКИ, загадчык Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці

Хоць у гістарычным маштабе адмежак часу крыху большы за два дзесяцігоддзі наўрад ці можна лічыць сур'ёзным, для такой маладой краіны як Беларусь гады існавання ў якасці суверэннай і незалежнай дзяржавы былі надзвычай плённым перыядам, насычаным лёсаноснымі падзеямі, велічнымі справамі, грандыёзнымі дасягненнямі. Час гэты, безумоўна, варты таго, каб быць увекавечаным у музейнай экспазіцыі. Пра гэта і многае іншае расказвае ў інтэрв'ю часопісу «Беларуская думка» загадчык Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці Сяргей БЯСПАНСКИ.

– **Н**ядаўна адкрыты Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці называюць унікальным, адзіным такім ва Усходняй Еўропе...

– Так, дакладных аналагаў нашаму музею на постсавецкай прасторы не існуе. Увогуле, музеі не наважваюцца паказваць нядаўнюю гісторыю ў фармаце стацыянарных экспазіцый, звычайна адлюстраванню сучаснасці служаць выставы, бо тое, што яшчэ належыць цяперашняму часу, вельмі складана, гаворачы нашай прафесійнай мовай, музеіфікаваць. Пэўна таму шлях ад узнікнення ідэі да яе канцэптуальнага афармлення, а тым больш да рэальнага стварэння музея быў даволі няпросты і працяглы. Пунктам адліку стаў пратакол даручэнняў Прэзідэнта краіны А. Лукашэнкі ад 28 лютага 2010 года аб стварэнні музея як філіяла Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь.

– Сяргей Іванавіч, а наколькі ўдалося захаваць пераемнасць з экспазіцыяй Нацыянальнага гістарычнага музея?

– Ведаецца, падчас стварэння нашага філіяла стала бачнай неабходнасць удасканалення і пашырэння экспазіцыі галоўнага гістарычнага музея краіны. І кіраўніком дзяржавы была пастаўлена задача да 2014 года зрабіць там капітальны рамонт і стварыць экспазіцыю, прысвечаную гісторыі Беларусі ад першабытнасці да новага часу, напэўна, да перыяду распаду СССР. Такім чынам, будзе зроблены нібыта зваротны адлік – ад экспазіцыі пра сучасную Беларусь у мінулае нашай краіны...

– Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці – другі па ліку філіял Нацыянальнага гістарычнага музея. Наколькі мне вядома, Вы шмат гадоў аддалі працы ў першым філіяле – ДOME-музеі I з'езда РСДРП. Для Вас было што агульнае ў гэтых праектах?

– Мяне прызначылі дырэктарам у Дом-музей I з'езда РСДРП у 2007 годзе. Тады была пастаўлена задача зрабіць капітальны рамонт будынка і стварыць новую экспазіцыю. Дарэчы, на гэта спатрэбілася два гады, як і для адкрыцця Музея беларускай дзяржаўнасці. І хоць у цэлым стварэнне экспазіцыі мае адну сутнасць, але ў гэтых двух выпадках работа моцна адрознівалася.

Рээкспазіцыя ў ДOME-музеі I з'езда РСДРП запатрабавала сапраўднай ломкі стэрэатыпаў. У той час асобныя гарачыя галовы заклікалі да знішчэння любых напамінаў пра так званае «камуністычнае мінулае». Вядома, мы не збіраліся адпраўляць у небыць-

НАША ДАСЬБЕ

БЯСПАНСКИ Сяргей Іванавіч.

Нарадзіўся ў 1964 годзе ў г. Лепелі Віцебскай вобласці. У 1986 годзе скончыў гістарычны факультэт Магілёўскага педагагічнага інстытута імя А. Куляшова. Пасля службы ў Савецкай арміі працаваў у сферы адукацыі. З 1991 года – намеснік дырэктара па навуковай рабоце Магілёўскага абласнога краязнаўчага музея, з 2007 года – загадчык філіяла «Дом-музей I з'езда РСДРП», з 2010 года – загадчык філіяла «Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці».

Аўтар 24 навуковых артыкулаў, прымаў удзел у стварэнні стацыянарных музейных экспазіцый, прысвечаных гісторыі беларускага Падняпроўя, I з'езда РСДРП, сучаснай беларускай дзяржаўнасці.

Сфера інтарэсаў: ваенная гісторыя Беларусі, сістэма адзінаборстваў «Казачы Спас».

цё такія гучныя гістарычныя падзеі, як гэты з'езд. Але і прапаноўваць наведвальнікам маральна ды і фізічна састарэлую экспазіцыю было немагчыма. Згодна з прапанаванай канцэпцыяй Дом-музей І з'езда РСДРП вырашылі паказваць у кантэксце гісторыі Мінска як губернскага горада канца XIX стагоддзя. Жыццё пераканала, што такі падыход аказаўся слушным. У музей прыходзіць шмат людзей, і не толькі замежнікаў, але і беларусаў, для якіх вельмі цікавы гэты гістарычны пласт, і яны разумеюць, што гэта гісторыя, да якой можна дакрануцца і якой няма ў іншых месцах.

Што тычыцца Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці, то з пункту гледжання навізны і аб'ёму справы ўсё было больш глабальна. Да таго ж адчувалі вялікую адказнасць, бо трэба было музейнымі сродкамі стварыць вобраз сучаснай інтэграванай у сусветную супольнасць паспяховай еўрапейскай краіны. Перад калектывам паўстала задача візуалізацыі ўяўленняў аб нацыянальнай мадэлі развіцця Беларусі, і нам неабходна было знайсці найбольш ёмістую і дакладную форму «музеефікацыі сучаснасці». У цэлым работа была вельмі цікавая, але і больш складаная, бо да нас гэтага ніхто не рабіў – мы былі першапраходцамі...

– Вось Вы гаворыце – «мы». А каго маецца на ўвазе?

– Стварэнне музея – праект шматузроўневы, у яго ажыццяўленні задзейнічана звычайна мноства людзей. Навуковую частку – канцэпцыю – распрацоўвала група з пяці чалавек: гэта загадчык Цэнтральнага навуковага архіва НАН Беларусі кандыдат гістарычных навук М. Глеб, намеснік дырэктара па навуцы Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры кандыдат філалагічных навук І. Лапцёнак, навуковы супрацоўнікі Нацыянальнага гістарычнага музея: вучоны сакратар А. Ладзісаў, старшы навуковы супрацоўнік Д. Шляхцін і С. Бяспанскі – тады яшчэ загадчык філіяла «Дом-музей І з'езда РСДРП». Распрацаваны дакумент прайшоў навуковае рэцэнзаваанне, быў разгледжаны на пасяджэнні Рэспубліканскага савета па пытаннях музейнай справы Міністэрства культуры і зацверджаны. Безумоўна, важная і мастацкая частка. Так, дызайн-праект музея прыдумаў член Саюза дызайнераў Беларусі У. Гладкоў,

асобныя часткі распрацоўваў В. Рысакоў, аўтар мастацкага вырашэння экспазіцыі – У. Кандрацьеў. Усе гэтыя людзі – асобы ў нашай справе вядомыя і аўтарытэтныя, яны ўдзельнічалі ў стварэнні не адной музейнай экспазіцыі. Сур'ёзную падтрымку ў час работы над экспазіцыяй аказваў кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта У. Макей. Вядома ж, шмат давялося папрацаваць невялікаму калектыву нованароджанага музея: акрамя загадчыка, гэта 4 маладыя навуковыя супрацоўнікі: сёння яны і фандавікі, і экспазіцыянеры, і экскурсаводы ў адной

Аляксандр Лукашэнка ў час наведвання Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці. Чэрвень 2012 года

асобе. Наогул жа ў стварэнні музея прынялі ўдзел некалькі соцень людзей, пачынаючы ад будаўнікоў і заканчваючы праграмістамі. Гэта вялікая праца вялікага калектыву, вартая шчырай падзякі.

– Ці давялося ўсё ж звяртацца да вопыту постсавецкіх краін, дзе ў гады незалежнасці з'явіліся музеі новага тыпу?

– Так. Але, пабываўшы ў калег у Маскве, Санкт-Пецярбургу, Астане і іншых гарадах, мы зразумелі, што трэба шукаць свой шлях. Бо ў Расіі, напрыклад, Дзяржаўны музей палітычнай гісторыі з'яўляецца пераемнікам Дзяржаўнага музея Рэвалюцыі і храналагічна працягвае ажыццяўляць дакументаванне палітычнага жыцця расійскага грамадства, пачынаючы ад адмены прыгоннага права аж да цяперашняга моманту – прэзідэнцтва У. Пуціна. Іншы характар носяць экспазіцыі музея прэзідэнта Казахстана Н. Назарбаева ў Астане і музея былога прэзідэнта

Азербайджана Г. Аліева. Там станаўленне дзяржаўнасці паказана праз прызму жыцця першай асобы краіны. Гэты варыянт нам не падыходзіў. Не хацелася таксама ператвараць музейную экспазіцыю ў выставу дасягненняў народнай гаспадаркі. Тым не менш, станаўленне сучаснай дзяржаўнасці было вырашана паказаць праз адлюстраванне найбольш значных дасягненняў Беларусі ў розных сферах жыцця: палітыцы, эканоміцы, культуры, спорце...

– Сяргей Іванавіч, што Вы можаце адказаць тым, хто сумняваецца ў мэтазгоднасці з'яўлення такой установы, як Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці?

– Справа ў тым, што ў нас сваёй дзяржаўнасці не было з 1569 года – з часоў Люблінскай уніі. Фактычна Беларусь больш як палову тысячагоддзя не ведала сваёй дзяржаўнасці, бо ўваходзіла ці ў склад Рэчы Паспалітай, ці Расійскай імперыі, ці СССР. І толькі ў 90-я гады мінулага стагоддзя пасля атрымання суверэнітэту пачынаецца фарміраванне сапраўднай беларускай дзяржаўнасці. Вы ведаеце, што па выніках рэферэндуму большасць нашых грамадзян выступіла за захаванне СССР, але меркаванні народа не былі ўлічаны. Так адбылося ў многіх савецкіх рэспубліках. У надзвычай цяжкіх умовах пасля распаду Савецкага Саюза ішоў пошук шляху самавызначэння. Беларусь вымушана была тады вызначыць сваю мадэль развіцця, а часам элементарна выжываць, каб нас не змялі ні з Захаду, ні з Усходу. Гэты больш як 20-гадовы перыяд яшчэ будзе асэнсоўвацца гісторыкамі, палітолагамі, навукоўцамі, а мы паспрабавалі асэнсаваць яго музейнымі сродкамі. Галоўная ідэя музейнай экспазіцыі – Рэспубліка Беларусь як геапалітычная рэальнасць адбылася.

І яшчэ. Калі мы пачалі збіраць прадметы і матэрыялы для стварэння музея, працаваць з архівамі, я яшчэ больш ясна зразумеў, што сучаснае вельмі хутка становіцца гісторыяй і збіраць матэрыяльныя сведчанні эпохі для будучых музейных экспазіцый трэба пры жыцці кожнага пакалення. Пакуль усё не страчана,

трэба збіраць, сістэматызаваць, рабіць навуковае апісанне... Гэта ўсё спатрэбіцца. Таму лічу вельмі разумным і дальнабачным нараджэнне нашага музея менавіта цяпер, калі ўсё яшчэ не так далёка ад нас, пакуль ёсць людзі, што захоўваюць рарытэты, памятаюць пра цікавыя падзеі...

Я ўпэўнены, праблема самаідэнтыфікацыі беларусаў у вялікай ступені ўзнікла і з-за таго, што ў нас страчана вельмі шмат гістарычных каштоўнасцей – многае загінула на перакрывацтвах стагоддзяў, вывезена як трафей, спалена ў агні войнаў. Не па віне нашых продкаў, але шмат чаго няма. А менавіта матэрыялізаваныя духоўныя каштоўнасці адыгрываюць важную ролю ў фарміраванні нацыянальнай самасвядомасці...

Бясспрэчна, лепш збіраць карціну найноўшай гісторыі зараз, своечасова думаць пра тое, што мы пакінем нашчадкам.

– Раскажыце, калі ласка, як ішоў збор будучых экспанатаў і як наогул папаўняецца калекцыя?

– Пачынаць давялося, што называецца, з чыстага ліста – ніякай фундавай калекцыі, якая б магла легчы ў аснову новага музея, па сутнасці, не было, так, асобныя прадметы, сабраныя на ўсялякі выпадак у Нацыянальным гістарычным музеі. Але паколькі гэтага рэсурсу аказалася недастаткова для паўнаватраснага насычэння музейнай прасторы, на этапе стварэння мы звярнуліся па дапамогу ў самыя розныя ўстановы. У адказ атрымлівалі звесткі з архіваў, нам прадастаўлялі дакументы і прадметы органы дзяржкіравання і ведамасныя музеі, таксама вельмі дапамаглі Адміністрацыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і Міністэрства культуры. Усяго каля 65 арганізацый адгукнуліся і далі патрэбныя матэрыялы. Многія вядомыя асобы Беларусі, напрыклад, той жа Аляксандр Мядзведзь, вырашылі прадаставіць на дэпазіт унікальныя прадметы са сваіх асабістых калекцый. Усяго ж на сённяшні дзень у фондах Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці сабрана і навукова апрацавана каля 4 тысяч адзінак захоўвання, 673 з якіх прадастаўлены ў экспазіцыі.

– **А не маглі б Вы правесці для нашых чытачоў віртуальную экскурсію па залах, пазнаёміць з найбольш цікавымі экспанатамі?**

– Экспазіцыю распачынае ўводная зала, у галоўнай вітрыне якой у выглядзе макетаў прадстаўлены самыя значныя будынкі, якія былі ўзведзены або грунтоўна рэстаўрыраваны ў гады незалежнасці. Гэта такія выдатныя збудаванні, як Мірскі замак, Нясвіжскі палац, палац Румянцавых-Паскевічаў у Гомелі, Нацыянальны тэатр оперы і балета, спартыўны комплекс «Мінск-арэна», Нацыянальная бібліятэка Беларусі і г.д. А першы дакумент, які бачаць наведвальнікі, падпісаны ў 1990 годзе Дэкларацыя Вярхоўнага Савета БССР аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Гэта афіцыйны пункт адліку ў фарміраванні сучаснай беларускай дзяржаўнасці. Далей прадстаўлены Закон Вярхоўнага Савета БССР аб перайменаванні БССР у Рэспубліку Беларусь. Музей займае 5 залаў, экспанаты якіх распавядаюць аб сучаснай гісторыі Беларусі з часу распаду СССР і да нашых дзён. Гэта вельмі яркі і насычаны падзеямі перыяд. Напачатку даволі наглядна паказаны крызіс 1990-х гадоў: вось, напрыклад, сапраўдныя талоны і купоны на куплю розных тавараў. Дзякуючы мультымедычным сродкам, мы можам паказаць наведвальнікам і кінахроніку, і фатаграфіі, якія дадуць магчымасць акнуцца ў атмасферу таго часу і адчуць усё, з чым сутыкнуліся жыхары Беларусі ў крызісныя гады. Дарэчы, на аснове матэрыялаў з найбагацейшых фондаў Дзяржынскага архіва кінафотафонадакументаў выраблена шмат тэматычных ролікаў, якія дапаўняюць расказ экскурсавода. У гэтым раздзеле, напрыклад, можна ўбачыць падзеі, звязаныя з дзейнасцю ГКЧП, забастоўкі супраць з'яднення насельніцтва ў гарадах Беларусі, падпісанне Белавежскіх пагадненняў.

Вядучае месца ў экспазіцыйным паказе адведзена працэсам фарміравання прэзідэнцкай рэспублікі, канстытуцыйным рэформам, устанаўленню дзяржаўнай сімволікі, функцыянаванню органаў дзяржкіравання. Варта спыніцца на такім адметным экспанатаце, як заява дэпутата Вярхоўнага Савета Беларусі Аляксандра Лукашэнка аб згодзе балатавацца на пасаду прэзідэнта, напісаная ад рукі.

А вось цікавы, асабліва на выгляд, дакумент па выніках рэферэндуму: на паперы з выявай старой дзяржаўнай сімволікі выкладзены ўказ аб замене яе на новую...

Безумоўна, асабліва прыцягваюць увагу наведвальнікаў сапраўдныя экспанаты. Так, Адміністрацыя Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прадаставіла музею арыгіналы ўсіх ордэнаў і медалёў, пачынаючы ад Героя Беларусі і заканчваючы ганаровымі знакамі. Уражвае і калекцыя, перададзеная Нацыянальным банкам Рэспублікі Беларусь: разліковыя білеты суверэннай Беларусі – ад ужо забытых «зайчыкаў» да 200-тысячнай

купюры ўзору 2012 года, зліткі з каштоўных металаў, юбілейныя і памятныя манеты. Хачу падкрэсліць, што асабліва свец нашага музея якраз у максімальнай аўтэнтнасці экспанатаў – тут практычна няма муляжоў. Хіба што магутныя БелаАЗы, МААЗы, трактары «Беларусь», тэхніка «Амкадор» па аб'ектывных прычынах прадстаўлены ў выглядзе мадэляў...

– **Значыць, усё ж элементы ВДНГ у музеі прысутнічаюць?**

– Так. Але ж на працягу 20 гадоў 10-мільённы народ не проста існаваў, а жыў, працаваў, ствараў. І дасягненні сапраўды значныя. Нароўні з мноствам узнагарод, якія сведчаць аб міжнародным прызнанні тэарэтычных даследаванняў беларускіх вучоных, у вітрыне, прысвечанай Нацыянальнай акадэміі навук, прадстаўлены і практычныя распрацоўкі навуковых інстытутаў. Вельмі відовішчна глядзяцца, напрыклад, штучныя смарагды, створаныя ў Навукова-практычным цэнтры НАН Беларусі па

матэрыялазнаўству. Яшчэ адзін адметны прадмет – галаграфічная выява Крыжа Ефрасінні Полацкай, зробленая па замове Беларускага Экзархата Праваслаўнай царквы. Гэты каштоўны экспанат мы атрымалі з дазволу Уладыкі Філарэта.

Такім чынам, навука прадстаўлена ў музеі як аснова эканомікі краіны. Мы паказваем, што і сельская гаспадарка, і машынабудаванне, і медыцына – усё абапіраецца на навуковыя распрацоўкі. Адна з вітрын прысвячаецца нашым галоўным бюджэтаўтваральным прадпрыемствам, такім як «Беларуськалій», Мазырскі і Наваполацкі НПЗ, «Гродна Азот». Побач са шматлікімі ўзнагародамі, прысуджанымі айчынным вытворцам і перапрацоўшчыкам сельскагаспадарчай прадукцыі, шырока прадстаўлена адметнае ноў-хаў Беларусі – фестываль-кірмаш «Дажынкi». Паказваем і будаўніцтва аграгарадкоў – як шлях адраджэння вёскі. А ўзорам для макета ўзяты аграгарадок Васілішкі, што ў Гродзенскай вобласці. Пры стварэнні музея мы імкнуліся да максімальнай нагляднасці экспазіцыйнай часткі. Напрыклад, дасягненні ў сферы культуры і масмедыя ў вітрынах прадстаўлены праз прызы і ўзнагароды прафесійных конкурсаў і фестывалю: Гран-пры фестывалю «Славянскі базар у Віцебску», «Хрустальная Паўлінка», «Залатая Літара», «Тэлеваршыня»... Дэманструюцца і ўзнагароды спецыяльных фондаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Або вось такі цікавы факт: свае медалі перадаў музею на дэпазіт студэнт Генадзь Караткевіч, які яшчэ школьнікам перамог на трох міжнародных алімпіядах па інфарматыцы.

Па адукацыі мы паказваем цікавыя для наведвальнікаў з іншых краін прэзідэнцкія кнігі «Беларусь – наша Радзіма. Падарунак Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнкі першакласніку» і «Беларусь – страна твоего будущего. Книга для выпускника». А таксама школьны атэстат аб сярэдняй адукацыі, залаты медаль, дыплом аб вышэйшай адукацыі, узнагароды настаўніку года і лепшаму майстру прафтэхадукцыі. Прадстаўляем прэзідэнцкія фонды па развіцці таленавітай моладзі – грамата, узнагароды, спецыяльны знак, пасведчанне паказваем і расказваем аб дзейнасці гэтых фондаў...

Цяперашнія дасягненні ва ўсіх сферах жыцця ўвасабляюць сучасную беларускую

дзяржаўнасць, а гісторыя дзяржаўнасці ў экспазіцыі падаецца па-рознаму. Адзін з варыянтаў – праз геральдычныя сімвалы, пачынаючы з Полацкага княства. Прадстаўлены 24 гербы беларускіх гарадоў і мястэчак, больш падрабязную інфармацыю аб якіх можна атрымаць у інфакіёсах.

У цэлым у нас атрымаўся іміджавы музей – у ім пазначаны ўсе адметныя падзеі і дасягненні маладой і ў той жа час багатай на традыцыі беларускай дзяржавы. Зразумела, каб убачыць і пазнаць больш, трэба адправіцца ў рэальнае падарожжа па Беларусі. Але для гасцей краіны, ды і для

многіх яе жыхароў, такая экскурсія ў часе і прасторы – адзіная магчымасць хоць бы віртуальна наведваць розныя куткі нашай Радзімы.

– Адным з першых Музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці наведваў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка. Якія ацэнкі ці, можа, заўвагі прагучалі?

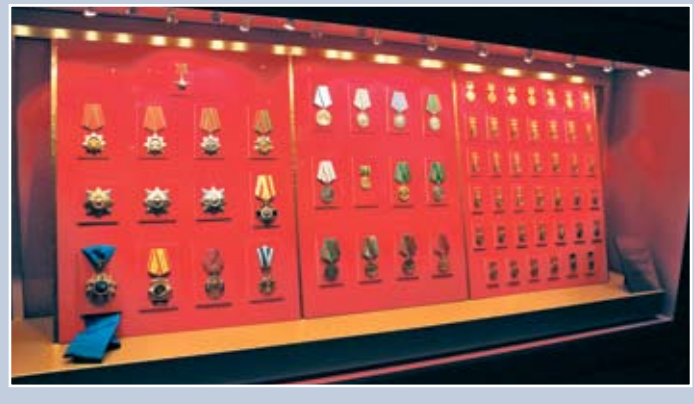
– Аляксандр Лукашэнка быў не толькі першым, але і асаблівым наведвальнікам музея, бо фактычна сам правёў для маладых грамадазнаўцаў экскурсію па музейных залах, распавёўшы аб асноўных этапах станаўлення краіны, яе сельскай гаспадарцы, прамысловасці, успомніўшы аб яркіх момантах тых гадоў. Прэзідэнт падкрэсліў, што музей павінен быць максімальна адкрытым і даступным для ўсіх грамадзян краіны. Паколькі музей знаходзіцца ў будынку Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, а гэты аб'ект ахоўваецца, то прынята рашэнне аб наведванні экспазіцыі

арганізаванымі групамі. Пакуль што плануем па ўзгадненні са Службай бяспекі Прэзідэнта прымаць недзе па тры групы ў дзень, па папярэднім запісе. Акрамя таго, Аляксандр Лукашэнка зазначыў, што музей беларускай дзяржаўнасці павінен развівацца, дакладна адлюстроўваючы ўсё жыццё краіны. Фактычна з заўваг прагучала толькі пажаданне зрабіць гэтую экспазіцыю асновай вялікага музея, каб там можна было паказваць не макеты магутных БелаЗаў ды МАЗаў, напрыклад, а саму прадукцыю айчыннага машынабудавання ў натуральных памер. У ідэале, каб наглядна прадэманстравалі ва ўсю моц многія дасягненні беларускай сацыяльна-эканамічнай мадэлі, канешне, патрэбны вялікія памяшканні, яшчэ лепш – асобны будынак... Стварэнне такой экспазіцыі – гэта справа будучага. Але Музею сучаснай беларускай дзяржаўнасці ў любым выпадку трэба развівацца...

– Высокія асобы, бывае, робяць дарункі музеям. А Прэзідэнт Беларусі што-небудзь аддаў у экспазіцыю?

– Падчас наведвання быў цікавы момант. Каля вітрыны, прысвечанай айчынным спартсменам, Аляксандр Лукашэнка спытаў, ці ёсць у музеі ракетка Вікторыі Азаранка. А калі пачуў, што няма, прыняў рашэнне аддаць сваю, падораную яму беларускай каралевай тэнісу. Прынамсі, праз 20 хвілін спартыўны рарытэт быў дастаўлены ў музей. У музеі ўжо ёсць і перададзеныя Прэзідэнтам узнагароды і падарункі ад лідараў замежных дзяржаў, урадавых дэлегацый: венесуэльскі ордэн Сімона Балівара, які ўручаў У. Чавес, памятны падарунак ад Н. Назарбаева – макет яго рэзідэнцыі. Шмат адметных рэчаў з Расіі, Узбекістана, Кітая, Індыі, Ірана, некаторыя выкананы з каштоўных металаў. Але дэманструецца ў музейнай зале далёка не ўсё – каб не парушаць стылістыку і не перанасычаць экспазіцыю, мы не выставілі да прагляду дываны, карціны і інш.

Усяго зараз апісана і знаходзіцца ў фондасховішчы каля 300 падарункаў кіраўніку дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка выказаў гатоўнасць перадаць музею яшчэ больш... Думаю, з'яўленне гэтых экспанатаў цалкам апраўдана, бо яны паказваюць прызнанне нашай краіны на сусветнай арэне праз міжнародную дзейнасць кіраўніка дзяржавы. Але трэба разумець, што канцэпту-

альна гэта не музей Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь – гэта музей сучаснай беларускай дзяржаўнасці, як і абвясчае яго назва. Гэта музей аб народзе і для народа.

– **Сяргей Іванавіч, якія яшчэ ёсць асаблівасці ў маладой музейнай установы?**

– Спецыфіка гэтага музея ў тым, што ён прысвечаны сучаснасці, а значыць, у ім няма статычнасці. Усё зроблена так, каб лёгка змяняць, дапаўняць экспазіцыю, маніраваць новыя экспанаты. Дынамічнасць забяспечвае ў першую чаргу шырокае выкарыстанне мультымедыяных тэхналогій. Гэта, найперш, сэнсарныя інфакіёскі, якімі абсталяваны залы. Праз іх можна атрымаць дадатковую тэкставую, графічную, фота- і відэаінфармацыю, сабраную па розных тэматычных кірунках. Мультымедыяная праграма музея налічвае 1609 тэкстаў, 674 фільмы, з якіх 258 з дыктарскім тэкстам, агульная працягласць фільмаў – амаль 24 гадзіны. Такі падыход дазваляе істотна «пашырыць» рэальную экспазіцыйную плошчу, якая, дарэчы, складае каля 600 квадратных метраў. Возьмем, напрыклад, тэму «Героі Беларусі». Зразумела, што падрабязна распавесці ў экспазіцыі пра кожнага з іх мы не здолеем. Але, падышоўшы да інфакіёска і націснуўшы там пару кнопак, любімы наведвальнік атрымае патрэбную інфармацыю па гэтай тэме.

Інавацыйнай з’яўляецца сістэма «разумнага святла» – кропкавага асвятлення экспаната з дапамогай пульта кіравання. Прычым экскурсавод можа яшчэ і запусціць паказ відэароліка на вялікім экране, што вельмі зручна і відовішчна. Таксама наладжана выкарыстанне так званага халоднага святла, якое не дае экспанатам выгараць. Наступным этапам будзе запуск аўдыягіда, далей – выкарыстанне iPad, які прадастаўляецца наведвальніку на ўваходзе. З яго дапамогай можна загадзя выбраць патрэбную вітрыну, і да твайго падыходу яна ўжо будзе асветлена, загучыць адпаведная інфармацыя...

– **Атрымліваецца, што самыя сучасныя музейныя тэхналогіі адпрацоўваюцца зараз на вашым музеі?**

– Але ж сучасныя тэхналогіі не самамэта – яны дапамагаюць нам паспяваць за падзеямі і пры неабходнасці ўносіць карэктывы ў экспазіцыю.

Акрамя таго, у нас ёсць і незвычайныя новаўвядзенні для наведвальнікаў. Напрыклад, інтэрактыўная кніга ганаровых гасцей. На спецыяльным камп’ютарным экране можна пакінуць водгук ці пажаданне музею на фоне прыгожага беларускага пейзажу. Першы запіс зрабіў кіраўнік дзяржавы, ёсць ужо і водгукі членаў кітайскай урадавай дэлегацыі. Гасцям будзе прадастаўлена магчымасць сфатаграфавання на фоне экспазіцыі і адразу атрымаць экспрэс-фота

з надпісам на трох мовах на памяць пра наведванне музея беларускай дзяржаўнасці. Дарэчы, аб мовах. Канцэпцыя музея закладзена выкарыстаннем беларускай, рускай і англійскай моў. На іх зроблены ўсе анатацыі, яны выкарыстоўваюцца ў мультымедыяных сістэмах. Што тычыцца экскурсій, дзвюма дзяржаўнымі мовамі свабодна валодаюць усе супрацоўнікі нашага філіяла, а англамоўнае абслугоўванне – справа бліжэйшага будучага.

– **Ад Ваших калег-музейшчыкаў давялося пачуць, што па сваёй тэхнічнай аснашчанасці гэта музей XXI стагоддзя.**

– Сапраўды, такога кшталту музея ў Беларусі дагэтуль не было. І, у пэўным сэнсе, мы лічым: наш музей з’яўляецца задзелам ці арыенцірам для айчынных музейшчыкаў. Метадалагічна такімі – з сучаснай мультымедыянай «начынкай» – павінны быць усе музеі ў XXI стагоддзі. А мы проста былі першымі... На базе нашай установы ўжо прайшоў рэспубліканскі савет дырэктараў вядучых музейных устаноў краіны. Калегі з вялікай цікавасцю ўнікалі ў навінкі: асабліва тэма кіраўнікі, напрыклад дырэктар музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, якім трэба будзе яшчэ прайсці гэты шлях – зрабіць новыя экспазіцыі. Ёсць інтарэс да музея і з боку іншаземных гасцей. Цікавіліся і прадастаўнікі Кітая, і з Расійскай грамадскай Палаты. Яны разумеюць, што гэта незвычайны музей, але, вядома, рашэнне аб стварэнні прымаецца ў кожнай краіне самастойна.

Гутарыла Таццяна ШАБЛЫКА

